

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 13 maja 2013 r.

Poz. 2174

UCHWAŁA NR XXXII/219/2012 RADY GMINY LEŻAJSK

z dnia 20 grudnia 2012 r.

w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Leżajsk na lata 2012 – 2016”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.¹⁾) zgodnie z art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.²⁾) w związku z art. 13 pkt 10 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu niektórych aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172) po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Rada Gminy

uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Leżajsk na lata 2012 - 2016”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Rady

Dariusz Mędrak

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153 poz. 1271; zm. Dz.U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568; zm. Dz.U. z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203; zm. Dz.U. z 2005 r. Nr 172 poz. 1441, Nr 175 poz. 1457; zm. z 2006 r. Nr 17 poz. 128, Nr 181 poz. 1337; zm. z 2007 r. Nr 48 poz. 327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz. 1218; zm. z 2008r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, zm. z 2009r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241, zm. Dz.U. z 2010r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 106, poz. 675, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, Nr 40, poz. 230; zm. Dz.U. z 2011r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz.U. 2004 Nr 96, poz. 959, Nr 238, poz. 2390, Dz.U. 2006 Nr 50, poz. 362, Nr 126, poz. 875, Dz.U. 2007 Nr 192, poz. 1394, Dz.U. 2009 Nr 31, poz. 206, Nr 97, poz. 804, Dz.U. 2010 Nr 75, poz. 474, Nr 130, poz. 871.

Załącznik do Uchwały Nr XXXII/219/2012
Rady Gminy Leżajsk
z dnia 20 grudnia 2012 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY LEŻAJSK NA LATA 2012 - 2016

Spis treści:

- 1. WSTĘP**
- 2. PODSTAWA PRAWNA**
- 3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE**
- 4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi.
 - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa.
- 5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO**
 - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.
 - 5.1.1. Strategia Rozwoju Gminy Leżajsk na lata 2007-2015
 - 5.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leżajsk.
 - 5.1.3. Ochrona zabytków w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.
 - 5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Leżajsk.
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.
 - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.
 - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy.
- 6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ**
- 7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE**
 - 7.1. Priorytety programu opieki
 - 7.2. Kierunki działań programu opieki.
 - 7.3. Zadania programu opieki.
- 8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
- 9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI**
- 10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU**
- 11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW**
- 12. ANEKSY**

1. WSTĘP

Realizacja jednego z zadań gminy, jakim jest opieka nad zabytkami, wymaga zaplanowania zarówno ogólnych kierunków działania, jak i szczegółowych zamierzeń w określonym horyzoncie czasowym. Celem niniejszego programu jest, więc określenie planu działania samorządu dla poprawy i utrzymania środowiska kulturowego gminy Leżajsk.

Przeprowadzono analizę zasobów, sprecyzowano cel oraz zakres działań, jakie należy podejmować, aby ten cel osiągnąć. Program został opracowany na cztery lata, będzie monitorowany i cyklicznie aktualizowany. Wskazane w dokumencie działania są zgodne z dokumentami wyższego szczebla.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem o charakterze uzupełniającym do aktów planowania w gminie: planów zagospodarowania przestrzennego i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Służy inicjowaniu i koordynowaniu prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa kulturowego.

2. PODSTAWA PRAWNA

Artykuł 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym w zakresie własnych zadań gminy wymienia sprawę dotyczące ochrony i opieki nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na gminę obowiązek:

- 1) sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami na okres 4 lat,
- 2) uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 3) prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
- 4) przekazywania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie nie dłuższym niż 3 dni przyjęte zawiadomienie o odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem lub zabytkiem archeologicznym.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela zgodnie z art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86 Konstytucji RP.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest głównym aktem prawnym ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i definiuje pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami oraz ich ewidencjonowania.

Zgodnie z art. 7 ust.1 pkt 9 o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r.: „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury (w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury) oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi.

Rada Ministrów w dniu 21 września 2004 roku przyjęła Narodową Strategię Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 oraz Uzupełnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020. Oba dokumenty zawierają strategiczne cele polityki państwa i uwarunkowania formalno-prawne w sferze ochrony zabytków.

Jednym z czołowych założeń jest ochrona i opieka nad dziedzictwem kulturowym, a jednym z celów strategicznych jest ochrona i rewaloryzacja zabytków.

Cel ten stał się jednym z priorytetów Narodowego Programu Kultury - Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego. Celem strategicznym w/w Programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie częstkowymi tego Programu są:

- 1) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków;
- 2) kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne;
- 3) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- 4) promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informatycznego;
- 5) rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego;
- 6) tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej;
- 7) zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granice Polski.

W Uzupełnieniach Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 wprowadzono programy operacyjne jako system realizacyjny Narodowej Strategii Rozwoju Kultury, powiązane z finansowaniem działalności kulturalnej ze środkami znajdującymi się w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dla działań związanych z opieką nad zabytkami powołano Program Operacyjny „Dziedzictwo Kulturowe” z priorytetami:

- 1) Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych.
- 2) Rozwój instytucji muzealnych.
- 3) Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju.
- 4) Ochrona zabytków archeologicznych.
- 5) Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego.
- 6) Ochrona zabytkowych cmentarzy.

Celem w/w Programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych, gdzie celami częstkowymi są:

- 1) poprawa stanu zachowania zabytków;
- 2) zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego);
- 3) kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele inne niż kulturalne;
- 4) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- 5) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji;
- 6) zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granice oraz na wypadek sytuacji kryzysowej i konfliktu zbrojnego.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa.

Ważną rolę w rozpatrywanej kwestii stanowią zapisy w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020. Zgodnie z priorytetem nr 3 Rozwój Kultury; kierunek działania nr 2 – kształtowanie kulturowej tożsamości regionalnej. Identyfikowanie się lokalnej społeczności z osiedlonym przez nią obszarem (regionem) uważane jest współcześnie za jeden z główniejszych elementów jego rozwoju. Tożsamość regionalna wymieniana jest wśród czołowych składowych procesów unowocześniania warunków życia.

Jednym z głównych celów rozwoju kultury województwa podkarpackiego jest kształtowanie jego tożsamości kulturowej. Oznacza to tworzenie – wokół dotychczasowego dziedzictwa kulturowego i tradycji - podkarpackiej świadomości regionalnej. Dokonywać się ono powinno poprzez zachowanie i odbudowę dziedzictwa kulturowego, wspieranie twórczości artystycznej oraz ochronę krajobrazu kulturowo-przyrodniczego wsi i miast.

Wiele celów, które przyjęto w Programie rozwoju kultury województwa, wymaga w fazie realizacji dużej mobilizacji społecznej, możliwej do osiągnięcia jedynie przez społeczność zintegrowaną. Okazje do integracji dają wprawdzie konkretne przedsięwzięcia, jednak na ogół wytworzone w takich okolicznościach więzi okazują się dosyć słabe. Trwała integracja może powstać jedynie wokół trwałych wartości, takich jak kultura i tradycja. Dlatego tak ważne jest powodzenie procesu kształtowania tożsamości kulturowej Podkarpacia.

Wkład w realizację tego celu mogą wnieść wszystkie społeczności lokalne regionu i wszyscy mieszkańcy, wszystkie struktury administracyjne - regionalne i lokalne. Konflikty bieżące i zadawnione powinna zastąpić współpraca ze świadomością, że przez wspólne działanie można osiągnąć więcej.

Ważnym celem strategicznym jawi się opracowanie przemyślanego rozwoju edukacji, nauki oraz ochrony, zarówno dóbr kultury rodzimej, jak i dorobku obecnych historycznie na tej ziemi mniejszości narodowych.

Wzmacnianiu regionalnych więzi kulturowo-społecznych mieszkańców województwa podkarpackiego będą służyć:

1) wspieranie pielęgnowania polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,

2) wspieranie udostępniania dorobku kultury w taki sposób, by stawał się podstawą kształcenia wrażliwości emocjonalnej człowieka, ułatwiał wartościowanie, trafne wybory estetyczne i etyczne, pobudzał i rozwijał aktywność i świadome uczestnictwo kulturalne,

3) propagowanie wiedzy o regionie i „małych ojczyznach” – zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej (organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych, wyznaczanie „szlaków kulturowo - historycznych”),

4) promocja korzyści ze współpracy kulturalnej społeczności i władz w ramach regionu,

5) ochrona dóbr kultury materialnej (w szczególności zabytków nieruchomych, tak architektury miejskiej, jak i wiejskiej, oraz zabytków ruchomych - wytworów sztuki czy rzemiosła),

6) zachowanie innych wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń,

7) wspieranie twórczości artystycznej o znaczeniu ogólnonarodowym, regionalnym i lokalnym, której źródła tkwią w dziedzictwie regionu,

8) ochrona krajobrazu kulturowego wsi podkarpackiej i małych miast,

9) wspieranie działalności telewizji regionalnej oraz Radia Rzeszów ukierunkowanych na promowanie kultury. Silniej wspierane będzie i chronione dziedzictwo kultury zarówno tej o znaczeniu ogólnonarodowym, jak i regionalnym i lokalnym. Sprzyjać to powinno wytworzeniu się i wzmacnianiu poczucia tożsamości regionalnej.”

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego opracowany w 2002 roku wśród silnych stron województwa wymienia duże zasoby obszarów o cennych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, w większości podlegających ochronie prawnej. W efekcie takiej diagnozy kwestie związane ze środowiskiem kulturowym zajęły istotne miejsce w Planie m. in. poprzez ustalenie stref ochrony i wykorzystania środowiska kulturowego. Strefy te mogą mieć różnorodne formy, wśród których wymieniono: m.in. staromiejskie zespoły urbanistyczne wraz z zabytkową zabudową, zespoły zamkowe, pałacowo-parkowe i dworsko-parkowe, zespoły i obiekty sakralne, zespoły i obiekty świeckie, wpisy do rejestru zabytków, tworzenie stref ochrony konserwatorskiej, opracowywanie planów rewaloryzacji i planów rewitalizacji, programów ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego, studiów programowo-przestrzennych, powoływanie parków kulturowych, rezerwatów kulturowych i pomników historii, a w końcu sprawowanie szczególnej ochrony względem obiektów wpisanych lub planowanych do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Jak podkreślono w Planie jednym z najpilniejszych działań wymagających podjęcia w celu zapewnienia ochrony najcenniejszych zasobów krajobrazowych województwa jest sporządzenie planów miejscowych, które w chwili obecnej są jedynym i istotnym instrumentem w ochronie i kształtowaniu ładu przestrzennego, a tym samym ochrony walorów krajobrazowych.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

5.1.1. Strategia Rozwoju Gminy Leżajsk na lata 2007-2015

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Leżajsk, wyniki przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców gminy oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliły na wyznaczenie czterech obszarów strategicznych, które w znaczący sposób wpływają na jej przyszły rozwój gospodarczy, społeczny, ekologiczny i przestrzenny. W ramach wyznaczonych obszarów zostały sformułowane cele strategiczne, cele operacyjne oraz zadania.

Zgodnie z zapisami Strategii celem strategicznym obszaru „gospodarka” jest przyśpieszenie Rozwoju gospodarczego gminy poprzez kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju nowoczesnej przedsiębiorczości i zrównoważonej turystyki. W zakresie ochrony zabytków celem operacyjnym jest Rozwój i modernizacja infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i kulturalnej oraz promocja turystyczna gminy, co przekłada się na konkretne zadania:

- 1) zabezpieczenia i renowacji zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich toczeniem,
- 2) poprawę stanu technicznego istniejących szlaków turystycznych.

5.1.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leżajsk

Studium formułuje politykę przestrzenną gminy i jest dokumentem, na podstawie którego są uzgadniane działania związane z zagospodarowaniem terenów w obrębie gminy. W studium przyjęto: „harmonijny rozwój gospodarczo-społeczny w drodze racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, potencjału ludzkiego i korzystnych uwarunkowań towarzyszących, przy zachowaniu przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych wartości środowiska”. Stosowne miejsce w wymienionym dokumencie zajmuje problematyka ochrona wartości środowiska kulturowego oraz kształtowanie ładu przestrzennego jako podstaw prawidłowego i efektywnego rozwoju wszystkich zakresów działalności. W § 6 studium zapisano ochronę kulturowych wartości środowiska, przy jednoczesnym dążeniu do pełnej integracji historycznych i współczesnych struktur architektonicznych i urbanistycznych, obejmującą:

- 1) konserwowanie i rewaloryzowanie historycznych układów przestrzennych i ich elementów o wartościach kulturowych, zwłaszcza zabytkowych,
- 2) ochronę ekspozycji szczególnie wartościowych obiektów, polegającą na zachowaniu bądź przywróceniu widoku na dany obiekt lub zespół, w drodze odpowiedniego kształtowania jego przedpola, tła i kulis,
- 3) poprawianie form architektonicznych obiektów dysharmonijnych w stosunku do otoczenia,
- 4) nawiązywanie, w nowych obiektach, do charakteru zabudowy tradycyjnej, głównie w zakresie gabarytów i form zabudowy.

Ustalono zatem następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego obszarów objętych ochroną konserwatorską:

- 1) ochrona historycznej struktury przestrzennej obiektów i zespołów zabytkowych wraz z zielenią towarzyszącą, obejmująca ich konserwowanie i rewaloryzowanie, w tym przeprowadzanie remontów modernizacyjnych, z dostosowaniem standardów użytkowych oraz wyposażenia tych obiektów do współczesnych potrzeb,

- 2) w przypadkach pełnienia funkcji powodujących degradację zabytkowych obiektów i zespołów - zmiana sposobu ich wykorzystania,

3) stosownie do obowiązujących przepisów, wszelkie działania odnoszące się do w/w obszarów podlegają uzgodnieniu bądź zaopiniowaniu przez właściwe organy ds. ochrony zabytków.

5.1.3. Ochrona zabytków w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego stanowi podstawę planowania przestrzennego w gminie i zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest aktem prawa miejscowego. Podstawowym zadaniem miejscowych planów jest zagwarantowanie optymalnego ładu przestrzennego, a co za tym idzie przeciwdziałanie chaotycznej, bezładnej zabudowie i jednocześnie zapobieganie naruszania równowagi przyrodniczej i krajobrazowej.

Gmina Leżajsk nie posiada Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla całego obszaru, natomiast sporządzone są następujące plany: Wierzawice, Giedlarowa, Gwizdów i Biedaczów oraz Stare Miasto-Park. Z kolei w Piskorowicach, Chałupkach Dębniańskich i Brzozie Królewskiej obowiązują plany dla części obszaru tych miejscowości.

1. **MPZP Gwizdów i Biedaczów** obejmuje ochroną obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków w Biedaczowie:

- 1) kapliczka mur. 1872 r.(dz. nr ewid.1282),
- 2) kapliczka mur. 1872 r.(dz. nr ewid.1147),
- 3) kapliczka mur. 1897 r. (dz. nr ewid.98),
- 4) przedszkole mur. 1933 r. (dz. nr ewid.1265/1),
- 5) dom nr 65 (d.51) drewn. 1937 r.(dz. nr ewid.1109/2),
- 6) dom nr 115 (d.90) drewn. lata 20-te XX w.(dz. nr ewid.1222),
- 7) dom nr 116 (d.91) drewn. 1922 r.(dz. nr ewid.1224),
- 8) dom nr 123 (d.93) drewn. 1938 r.(dz. nr ewid.1237),
- 9) dom nr 128(d.98a) drewn. 1944 r. (remont 1974 r., dz. nr ewid.1245/7),
- 10) stodoła nr 79 (d.62) drewn. 1909 r.(dz. nr ewid.1145),

Obiekty w Gwizdowie:

- 1) kapliczka mur. XIX/XX w. (dz. nr ewid.608),
- 2) dom nr 55 (d.23) drewn. 1910-1936 r.(dz. nr ewid.184/1),
- 3) dom nr 76 (d.27) drewn. 1864, 1949 r.(dz. nr ewid.99),

4) zakaz przekształceń obiektów powodujących obniżenie ich wartości historycznych, estetycznych lub architektonicznych; dopuszcza się remonty pod warunkiem, że działania te nie spowodują utraty cech stylowych obiektów, gabarytu bryły, kształtu dachu i detalu architektonicznego,

5) ochronę konserwatorską stanowisk archeologicznych wpisanych do ewidencji oznaczonych na rysunku planu literą „a”,

2. W **MPZP Wierzawice** ustalono obowiązek ochrony obiektów zabytkowych na obszarze objętym planem:

- 1) Kapliczka murowana poł. XIX w., obok nr 335(obecnie 337) – dz. nr ewid. 399,
- 2) Kapliczka „na szpitalnym ” murowana 1865 r., w lesie – dz. nr ewid. 749
- 3) Zespół folwarczny – dom oficjalisty murowany 1840 r., - dz. nr ewid. 2859/2,
- 4) Zespół folwarczny – owczarnia murowana 1838 r. - dz. nr ewid. 2861,
- 5) Zespół folwarczny – czworaki murowane 1840 r. - dz. nr ewid. 3006,
- 6) Zespół folwarczny – spichlerz murowany I poł. XVIII w. - dz. nr ewid. 2856,
- 7) Zespół folwarczny – figura Św. Antoniego kamienna XVIII/XIX w. - dz. nr ewid. 2856,
- 8) Dom nr 24 drewniany 1906 r. - dz. nr ewid. 3211/2,

- 9) Dom nr 46 drewniany 4 ćw. XIX w. - dz. nr ewid. 3264
- 10) Dom nr 289 (obecnie 316) drewniany 1803,1938 r. - dz. nr ewid. 390,
- 11) Dom nr 333 (obecnie 434) drewniany 1850,1933 r. - dz. nr ewid. 1056,
- 12) Dom nr 334 (obecnie 435) drewniany 1850,1950 r. - dz. nr ewid. 1055,
- 13) Dom nr 399 (obecnie 482) drewniany ok. 1893 r. - dz. nr ewid. 1133.

Przy zagospodarowaniu terenów objętych planem należy uwzględnić warunki związane z położeniem w granicach planu stanowisk archeologicznych na warunkach wynikających z przepisów szczególnych związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami:

1) nr 3 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - znalezisko archeologiczne nr AZP 99-81/7, ślad osadniczy z okresu neolitu,

2) nr 4a – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-80/3A, osada kultury trzcinieckiej i cmentarzysko kultury łużyckiej – stanowisko wpisane do rejestru A-844/79,

3) nr 4b – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego – stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/3B, cmentarzysko z okresu neolitu – stanowisko wpisane do rejestru A-844/79,

4) nr 4c – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego – obszar archeologiczny nr AZP 99-80/3C, ślad osadnictwa kultury łużyckiej – stanowisko wpisane do rejestru A-844/79,

5) nr 5 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - znalezisko archeologiczne nr AZP 99-81/8, cmentarzysko nieokreślonej chronologii,

6) nr 8 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - znalezisko archeologiczne nr AZP 99-81/9, ślad osadniczy kultury przeworskiej,

7) nr 9 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-81/10, osada z okresu prądziejów,

8) nr 10 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - znalezisko archeologiczne nr AZP 99-80/1, ślad osadnictwa nieokreślonej kultury,

9) nr 11 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego – obszar archeologiczny nr AZP 99-80/12, ślad osadnictwa z epoki kamienia i punkt osadniczy kultury łużyckiej,

10) nr 12 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-80/13, ślad osadnictwa kultury łużyckiej,

11) nr 13 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/14, ślad osadnictwa epoki kamienia i kultury przeworskiej,

12) nr 14 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/15, ślad osadniczy kultury łużyckiej,

13) nr 15 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/16, ślad osadnictwa nieokreślonej kultury,

14) nr 16 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/17, punkt osadniczy kultury łużyckiej i kultury przeworskiej,

15) nr 17 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-80/18, punkt osadniczy nieokreślonej kultury,

16) nr 18 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego – obszar archeologiczny nr AZP 99-80/19, punkt osadniczy kultury łużyckiej – stanowisko wpisane do rejestru A-807/72,

17) nr 19 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/20, ślad osadniczy epoki kamienia,

18) nr 20 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/21, ślad osadniczy kultury przeworskiej,

19) nr 21 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/22, ślad osadniczy kultury łużyckiej,

20) nr 22 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-80/23, ślad osadniczy nieokreślonej kultury,

21) nr 23 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-81/71, osada pradziejowa,

22) nr 24 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-81/21, osada okresu neolitu i epoki brązu/żelaza,

23) nr 25 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-81/22, osada kultury przeworskiej,

24) nr 26 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-81/23, osada kultury przeworskiej,

25) nr 28 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - stanowisko archeologiczne nr AZP 99-81/25, osada kultury przeworskiej,

26) nr 29 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-81/26, osada epoki brązu/żelaza,

27) nr 30 – Obszar obejmujący zgodnie z kartą ewidencji stanowiska archeologicznego - obszar archeologiczny nr AZP 99-81/27, ślad osadniczy okresu neolitu, osada epoki brązu/żelaza i osada kultury przeworskiej.

3. MPZP dla Giedlarowej ustala zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

1) ochronę konserwatorską Kościoła Parafialnego p.w. św. Michała wraz z otoczeniem w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej, wpisanego do rejestru zabytków (nr rejestru: A-4; decyzja z dn. 22.06.1999 r.),

2) ochronę obiektów zabytkowych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków:

a) plebania mur. k. XIX w., organistówka drewn. 1923 r. i starodrzewie XIX/XX w. dz. nr ewid. 2870,

b) kapliczka mur. k XIX w. dz. nr ewid. 3217,

c) kapliczka mur. 1878 r. dz. nr ewid.3449/1,

d) kapliczka mur. 1874 r. dz.nr.ewid.1218/1,

e) zagroda nr 604 (d. 338), dz. nr ewid.4944/1; dom i stodoła drewn. 1918 r. dz. nr ewid. 4944/2,

f) dom nr 358 (d.207) drewn. 1924 r. dz. nr ewid. 1175,

g) dom nr 602 (d.337) drewn. 1930 r. dz. nr ewid.4940/1,

h) dom nr 712 (d.400) drewn. l. 30-te XX w (przebud. 1960 r.) dz. nr ewid. 5817,

i) stodoła nr 741 (d.430) drewn. 1909 r.dz. nr ewid. 5852,

j) kuźnia drewn. 1934 r. dz. nr ewid. 1142,

3) zakaz przekształceń obiektów powodujących obniżenie ich wartości historycznych, estetycznych lub architektonicznych; dopuszcza się modernizację pod warunkiem, że działania te nie spowodują utraty cech stylowych obiektów, gabarytu bryły, kształtu dachu i detalu architektonicznego,

4) ochronę konserwatorską stanowiska archeologicznego AZP 99-80/10 - punkt osadniczy kultury pucharów lejkowatych i kultury przeworskiej, wpisanego do rejestru zabytków (nr rejestru: A-89; decyzja z dn. 15.04.1991 r.) oznaczonego na rysunku planu literą „A” oraz stanowisk archeologicznych oznaczonych na rysunku planu literą „a”; w rejonie występowania stanowisk archeologicznych obowiązują przepisy odrębne w zakresie ochrony zabytków i opiece nad zabytkami.

4. **Pozostałe plany** nie obejmują obiektów zabytkowych.

5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Leżajsk.

Celem programu nie jest powtarzanie znanych i dostępnych informacji na temat historii zachowanych obiektów zabytkowych. Zadaniem niniejszego opracowania nie jest też dokonywanie nowych ustaleń naukowych, analiz historycznych, porównawczych czy polemika z dotychczasowymi pracami. Z tych powodów charakterystyka zasobu zabytków z terenu gminy Leżajsk nastawiona jest w głównej mierze na wskazanie tych obiektów i zabytkowych zespołów, które w znaczącym stopniu decydują o wizerunku wsi zlokalizowanych na terenie gminy.

Rys historyczny gminy Leżajsk

Ślady pojawienia się pierwszych osad na terenie gminy Leżajsk pochodzą z epoki kamiennej. Występują tu również znaleziska z okresu kultury łużyckiej.

Najstarszą miejscowością gminy jest Stare Miasto. Pierwsze wzmianki o pojawieniu się tej osady pochodzą z XIII wieku. Na drzwiach starej drewnianej cerkwi w tejże miejscowości wyryta była data 1228 (która świadczyła o roku jej budowy). Zabytek ten jednak nie dotrwał do naszych czasów – około 1860 roku cerkiew spłonęła. Miejscowość powstała w 1524 r. w miejscu, na którym do tego czasu usytuowany był XIII-wieczny Leżajsk. Po jego przeniesieniu na pld.-zach. od Sanu utrzymała się dość aktywna gospodarczo osada. Pod koniec II wojny światowej Niemcy zlokalizowali tu obóz pracy przymusowej, w którym wykorzystywali więźniów z okolic Zakopanego i Nowego Sącza do budowy fortyfikacji nad Sanem. Do połowy lat 40. XX w. mieszkali tu również Ukraińcy. Wieś w przeszłości i współcześnie wielokrotnie nawiedzana przez powodzie lub duże podtopienia, m. in. w latach 1980, 2004, 2005. Dawna murowana cerkiew, dziś kościół parafialny, z 1913 r., z charakterystyczną kopułą. W ołtarzu głównym ikona Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1626 r., przemalowana w XVIII w. Stara XIX-wieczna plebania. Z tego samego okresu drewniane domy konstrukcji zrębowej.

Brzoza Królewska - wieś nad potokiem Tarlaka, w sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych. Nazwa „Brzoza” występuje w 1565 r. w określeniu łowiska leśnego. Większy rozwój małej osady na pocz. XVII w., wraz z rozpoczętą przez dzierżawcę wsi, Marka Malickiego, wielką trzebieżą lasu. Murowany kościół parafialny z 1914 r., z XIX-wiecznym wyposażeniem. Niektóre domy konstrukcji zrębowej i zabudowania gospodarcze, drewniane z XIX w. Przy drodze sokołowskiej aleja modrzewiowa. W pld. części wsi, w miejscu połączenia potoków Tartaczno i Tarlaki, w latach 1975-77 powstał sztuczny zbiornik wodny (7 ha powierzchni), nazywany zalewem. Sąsiaduje z lasem. W sąsiedztwie wsi kompleks leśny tworzący w 75 proc. liczący 118 km kw. powierzchni Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu (utworzony w 1990 r.) i rezerwat torfowiskowy „Suchy Ług”. Lasy liściaste, grądowe, mieszane, również reliktove stanowiska lasów bukowo-jodłowych. Z roślin chronionych m. in. wawrzynek wilczczyko, śnieżyczka przebiśnieg i widłak torfowy. Z rzadko spotykanej fauny - bocian czarny i nietoperz. W przysiółku Kudłacz (na północ od centrum wsi, duktem leśnym na zach. od drogi do Julina) pozostałości parku leśnego Potockich z wiekowym drzewostanem i stawami, w nim drewniana kaplica z 1923 i głaz z 1933 r., na których Potoccy umieścili pamiątkowe napisy.

Dębno - wieś w pobliżu ujścia Wisłoka do Sanu. Lokowana w 1397 r., prawdopodobnie w pobliżu osady o charakterze obronnym nad ujściem Wisłoka, na granicy polsko-ruskiej (przysiółek Stróża). Zamieszkiwana głównie przez Rusinów. Dawna murowana cerkiew, obecnie kościół parafialny. Wzniesiona w 1864 r., w 1979 gruntownie odnowiona. Cmentarz grekokatolicki w Dębnie został utworzony w II poł. XIX w. przy dawnej cerkwi, obecnie kościele rzymskokatolickim. Najstarszy istniejący nagrobek pochodzi z 1876 r. W 1949 r. powstała w Dębnie Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Jutrzenka” należąc przez lata do przodujących w woj. rzeszowskim. Mimo zmian politycznych, ekonomicznych i społecznych, jakie zaszły w kraju po 1989 r., spółdzielnia przetrwała trudny okres i pod zmienioną nazwą nadal działa, jako jedna z nielicznych tego rodzaju na Podkarpaciu. 2 km na pd. wsch., w okolicy Dębna, ujście Wisłoka do Sanu, malownicze połączenie obu rzek. Interesujący zakątek krajobrazowy – łąchy nadrzecznych łąk i zarośli.

Giedlarowa – położona nad Błotnią. Lokowana w 1409 r. przez Mikołaja Giedlara, mieszczanina leżajskiego. W 1788 r., na styku Giedlarowej i Leżajskiej, powstała kolonia niemiecka Gillershof. W latach 1943-44 wieś dwukrotnie spacyfikowana przez hitlerowców za działalność konspiracyjną jej mieszkańców. Murowany kościół parafialny zbudowany w latach 1909-12. W ołtarzu obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z I poł. XVII w. Drewniane domy konstrukcji zrębowej i kapliczki z XIX i początku XX stulecia.

Piskorowice jako osada istniała już w ramach księstwa halicko-włodzimierskiego, czyli przed włączeniem tych ziem do Korony przez Kazimierza Wielkiego. Z uwagi na strategiczne, obronne znaczenie nadgranicznych ziem utworzono królewszczyznę z centrum w Krzeszowie (dobra ziemskie należące do króla Władysława Jagiełły) i stanowisko starosty niegrodowego, czyli dzierżawcy dóbr od 1415 r. m.in. Piskorowice. Królewszczyzna po pewnym czasie przypadła na własność Janowi Zamoyskiemu i weszła w skład Ordynacji Zamojskich. Decyzja ta została potwierdzona specjalną uchwałą sejmu koronnego w Krakowie w 1588 r. Dominującym wyznaniem mieszkańców był greko-katolicyzm. Murowaną cerkiew wybudowano w 1840 r. na miejscu starej drewnianej /zburzona/. Parafia rzymsko-katolicka w Piskorowicach powstała dopiero w 1926 r., a kościół ukończono w 1930 r. W Piskorowicach istniał od samego początku folwark, wynajmowany przez Ordynację dzierżawcom.

Przychojec - wieś położona blisko Sanu. Długi czas przysiółek Starego Miasta, od XIX w. odrębna wieś. Wiosną 1944 r. istniał tu obóz pracy przymusowej, zorganizowany przez hitlerowców dla budowy umocnień obronnych na Sanie. Przebywało w nim ok. 400 więźniów z okolic Nowego Targu i Nowego Sącza.

Wierzawice – wieś nad potokiem Błotnia. Powstała w I poł. XIV stulecia. W XVIII w. była popularnym ośrodkiem produkcji artystycznych kafli. W maju 1942 r. Niemcy w pobliżu wsi rozstrzelali 24 Żydów przywiezionych z Leżajska. Od 2005 r. znajduje się tu część utworzonego przez gminę Leżajsk Parku Przemysłowego Stare Miasto-Park. Zespół folwarczny Potockich z I poł. XIX w. (mieszkanie oficjalisty, owczarnia, spichlerz). Drewniane domy konstrukcji zrębowej z XIX stulecia. Figura przydrożna z XVIII w.

Geneza Chałupek Dębniańskich sięga drugiej połowy XIX w. Tradycja miejscowa mówi, że po zniesionym tu folwarku zostało na miejscu 5 rodzin służby folwarcznej, które osiedliły się w pobliżu drogi prowadzącej z Grodziska Dolnego do gościńca Jarosław-Leżajsk i stały się ośrodkiem nowego przysiółka Chałupek. Naprzeciw tego skupienia powstaje w roku 1880 drugie zwane Łazem. W obu skupieniach było 16 domów. Sytuację zmienia przeprowadzenie w latach 1896-1900 toru kolejowego i wybudowanie stacji kolejowej, a także zrobienie twardej nawierzchni na drodze Grodzisko Dolne-Dębno. W tym czasie dwór parceluje przylegające do pastwisk Dębniańskich około 200 morgów gruntu. Sprowadziło to gwałtowną przemianę gospodarczego charakteru przysiółka i jego szybki wzrost. W pobliżu Łazu osiedlają się rodziny przybyłe z Grodziska Dolnego. W 1937 r. stanęło osiem gospodarstw. Nowy przysiółek nosił swojską nazwę "Na polach", a urzędową - Zarowie. W 1939 r. Zarowie liczy 36 domów, a Chałupki Dębniańskie 72 domy.

Biedaczów - osada powstała prawdopodobnie w pierwszej połowie XVI wieku. Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z 1565 roku („lustracje starostwa leżajskiego”). W okresie staropolskim wchodziła w skład starostwa leżajskiego. Następnie, w okresie zaborów była w posiadaniu właścicieli dóbr Leżajska. Dnia 6 września 1819 r. Biedaczów został sprzedany hr. Wojciechowi Mierowi.

Gwizdów - osada, podobnie jak Biedaczów, powstała przypuszczalnie w pierwszej połowie XVI wieku. W okresie staropolskim wchodziła w skład starostwa leżajskiego, po czym w trakcie zaborów była w posiadaniu właścicieli dóbr leżajskich. W 1819 r. sąsiedni Biedaczów został sprzedany hr. Wojciechowi Mierowi. Przypuszczalnie z tej rodziny wywodziła się dziedziczka Giedlarowej, która miała ofiarować obraz Matki Bożej Pocieszenia do wybudowanej w 1908 roku kaplicy.

Rzuchów - osada powstała zapewne na przełomie XV/XVI wieku. Po raz pierwszy notowana w 1515 roku w dokumentach lustracyjnych. W okresie staropolskim wchodziła w skład starostwa leżajskiego, a następnie należała do właścicieli dóbr leżajskich.

Gmina Leżajsk w obecnym kształcie powstała w 1972 roku z połączenia gromadzkich rad: w Starym Mieście (obejmującej tereny wsi Stare Miasto i wsi Przychojec) w Wierzawicach (obejmującej tereny wsi Wierzawice), w Giedlarowej (obejmującej tereny wsi Giedlarowa, Biedaczów i Gwizdów), w Dębnie (obejmującej tereny wsi Dębno i Chałupki Dębniańskie), w Brzozie Królewskiej (obejmującej tereny wsi Brzoza Królewska, Hucisko, Maleniska).

Mieszkańcy gminy, dążąc do zrównoważonego rozwoju, wykorzystują lokalne zasoby kulturowe, tworząc i rozwijając organizacje pozarządowe oraz zakładając firmy i prowadząc gospodarstwa rolne (tradycyjne i ekologiczne). Działają tu znane i cenione firmy: ZPOW „Hortino” Leżajsk, Browar Leżajsk, Brzost, Texpol. Wizytówką gminy jest park przemysłowy „Stare Miasto – Park”, stworzony przez władze samorządowe.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Rejestr zabytków Województwa Podkarpackiego prowadzi Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków mający swoją siedzibę w Przemyślu przy ul. Jagiellońskiej 29. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obiekty wpisane do rejestru są chronione prawem. Na dzień sporządzania niniejszego programu w w/w rejestrze figuruje 6 obiektów i/lub zespołów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Leżajsk.

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Według art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy. Na uwagę konserwatorską zasługują obiekty z terenu gminy Leżajsk uwzględnione w „Gminnej ewidencji zabytków” - tabela nr 2.

Gminna ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami. Ponadto winna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m. in. na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (np. zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, likwidacja detalu architektonicznego, otynkowanie ceglanych elewacji). Należy podkreślić, że te obiekty zabytkowe, które uwzględnione są w ewidencji zabytków, a nie figurują w rejestrze zabytków lub nie bierze ich pod uwagę miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, nie są prawnie chronione. Uwzględnienie ich wyłącznie w ewidencji ma charakter informacyjny, pomocny przy określaniu i ocenianiu zasobów zabytkowych na określonym terenie oraz przy opracowywaniu programów opieki nad zabytkami.

Prowadzenie gminnej ewidencji zabytków należy do obowiązków gminy. Ewidencję tę prowadzi się w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków. Wpis zabytków nieruchomości do gminnej ewidencji zabytków jest podstawą do objęcia tych zabytków ochroną w formie zapisu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w MPZP. Ewidencja zabytków jest też podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami, a ustalenia tego programu uwzględnia się zarówno w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak i w mpzp. Gminna Ewidencja Zabytków gminy Leżajsk została opracowana przez gminę w 2006 r. Wykaz obiektów uwzględnionych w Gminnej Ewidencji zabytków dołączony został do niniejszego Programu w formie tabeli (tab. nr 2). Równocześnie postuluje się aktualizację GEZ w oparciu o wskazania zawarte w Programie: uwzględnienie w zaktualizowanej ewidencji wskazanych obiektów i stanowisk archeologicznych oraz usunięcie obiektów w znacznym stopniu przekształconych, które utraciły większość wartości zabytkowych.

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Krajobraz kulturowy gminy Leżajsk jest wynikiem procesów z różnych okresów historycznych. Na obszarze gminy jest kilka obiektów wyróżniających się swymi walorami zabytkowymi:

Gwizdów - Biedaczów:

Kościół parafialny pw. Matki Bożej Pocieszenia w Gwizdowie – usytuowany przy głównej drodze w Gwizdowie, wzniesiony w 1971 r. wg. projektu inż. Tadeusz Hatały z Rzeszowa. Kapliczki znajdują się przy drodze wojewódzkiej nr 877, wzniesione w 1872 r., pierwsza murowana na rzucie kwadratu ufundowana jako wotum za ocalenie mieszkańców wioski od zarazy, druga kamienna, w kształcie słupa wzniesiona na wspólnej mogile zmarłych w czasie zarazy.

Brzóza Królewska:

Kościół Parafialny pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela – usytuowany w centrum wsi, pierwszy kościół wzmiankowany na 1623 r., samodzielna parafia powstała w 1744 r., kolejną świątynię wybudowano w 1861 r. Obecna powstała w latach 1908 – 1914 wg. projektu Stanisława Cetnarskiego z Łańcuta. W Brzozie Królewskiej znajdują się kilka starych kapliczek oraz kilkanaście krzyży przydrożnych. Najokazalsza znajdują się w południowej części wioski nad tzw. uroczyskiem „Kudłacz” wzniesiona w 1923 r. drewniana, konstrukcji zrębowej, na wysokim podmurowaniu, wewnątrz ołtarz z witrażem Matki Boskiej Ostrobramskiej, obok w parku znajduje się kamień pozostawiony w 1933 r. przez Alfreda i Jerzego

Potockich upamiętniający Adama Zamoyskiego. W przysiółku Koniec znajdują się kapliczka, w której znajdują się barokowe rzeźby z I połowy XVII w.

Debno:

Kościół Parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego – dawna cerkiew parafialna greko-katolicka pw. św. Jerzego – świątynia usytuowana pośrodku zabudowań wiejskich, pierwsza cerkiew wzmiankowana w 1589 r., kolejną drewnianą pw. św. Jerzego opisano w 1777 r., kolejna wybudowana w 1828 r., a obecna została wzniesiona w 1864 r. staraniem Alfreda II Potockiego. Cmentarz grekokatolicki w Dębnie został utworzony w II poł. XIX w. przy dawnej cerkwi, obecnie kościół rzymskokatolickim. Najstarszy istniejący nagrobek pochodzi z 1876 r. Dom Sióstr Służebniczek Najświętszej Marii Panny – wzniesiony w okresie międzywojennym, przy szosie sandomierskiej. Obiekt murowany, założony na planie prostokąta, ozdobiony jest detalem architektonicznym. Kapliczki – drogę dojazdową do świątyni flankują dwie murowane kapliczki, w których znajdują się figury św. Józefa i Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej.

Giedlarowa:

Kościół Parafialny pw. św. Michała Archanioła – usytuowany w północno-wschodniej części wsi, przy drodze do Wierzawic. Parafia powstała w 1409 r. Pierwotny drewniany kościół wzniesiono w 1409 r., kolejny murowany wybudowano w 1667 r., obecna świątynia została wybudowana w latach 1909 – 1912. W Giedlarowej znajduje się kilka kapliczek wzniesionych w XIX w. min. w południowej części wioski, przy szosie obok domu nr 725 znajdują się kapliczka, której wewnątrz zostało ozdobione ludową polichromią oraz ołtarzykiem z obrazem Matki Boskiej Leżajskiej. Na wprost kościoła znajduje się pomnik poświęcony poległym za Ojczyznę w latach 1914 – 1920 oraz 1939 – 1944. Przy skrzyżowaniu dróg Leżajsk – Wierzawice postawiono krzyż - obelisk ku czci poległych za wolność Ojczyzny.

Hucisko:

Kościół filialny pw. św. Jana z Dulki – usytuowany w centrum wsi, przy głównej drodze, wzniesiony w latach 1977 – 1978. Najstarsza kapliczka znajdują się przy drodze do Malenisk, wybudowana została w 1835 r., kolejna wzniesiona w centrum wsi w 1880 r., na jej bazie wzniesiono obecny kościół, trzecia kapliczka jest usytuowana przy drodze biegnącej do gajówki „Lesina”. Gajówka „Lesina” - wybudowana około 1900 r. dla Potockich na skraju kompleksu leśnego o tej samej nazwie. Gajówka jest drewniana, konstrukcji zrębowej, oszalowana.

Maleniska:

Kościół filialny pw. bł. Szymona z Lipnicy – usytuowany w centrum wsi, wybudowany w 1987 r. Kapliczka – ufundowana na początku XX w. Przy drodze do Jelnej wzniesiono drewnianą szkołę na planie litery „T”.

Piskorowice:

Kościół Parafialny pw. św. Karola Boromeusza – usytuowany w centrum wsi, pierwsze wzmianki o cerkwi grekokatolickiej, pochodzą z przełomu XV i XVI w. Parafia rzymskokatolicka powstała w 1930 r., obecny kościół wybudowano w latach 1980 – 1982. Cmentarz parafialny usytuowany przy drodze do przysiółka Mołynie, zabytkowe nagrobki Polaków i Ukraińców oraz murowana kaplica cmentarna. Dawny pałacyk myśliwski Zamoyskich znajduje się w przysiółku Mołynie, neoklasycystyczny, wzniesiony w 1897 r. Przy drodze do Sieniawy w miejscu dawnej cerkwi, znajduje się krzyż upamiętniający pomordowanych mieszkańców w kwietniu 1945 r.

Przychojec:

Kościół parafialny pw. Dobrego Pasterza – usytuowany w centrum wsi, wzniesiony w latach 1987 – 1988. Kapliczka w północno-zachodniej części wsi, kapliczka jest murowana, otynkowana, wewnątrz drewniany ołtarzyk. Budynek starej szkoły, murowany, na planie prostokąta, elewacja zdobiona ryzalitem, który zwieńczony jest sterczyną z arkadką. W Przychojcu znajduje się zasługuje na szczególną uwagę zagroda nr 151, która pełni funkcję agroturystyczną i skansenu.

Stare Miasto:

Kościół Parafialny pw. św. Andrzeja Boboli, dawna cerkiew grekokatolicka pw. św. Mikołaja – świątynia usytuowana w centrum miejscowości, przy drodze do Naklika, pierwsza cerkiew datowana na 1228 r., kolejna na 1589 r., następna spaliła się w 1860 r. Obecna świątynia powstała w 1913 r., zbudowana w stylu

neoklasycystycznym, wewnątrz znajduje się ikona Matki Boskiej z Dzieciątkiem z około 1626 r. Pośród zabudowy można dostrzec ślady układu przestrzennego dawnego miasta, ośrodkiem którego był rynek z cerkwią.

Wierzawice:

Kościół Parafialny pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych – usytuowany w środku wsi, nieopodal szosy sandomierskiej, pierwsza świątynia wzmiankowana na 1611 r. Obecny kościół wzniesiono w latach 1981 – 1984. Znajduje się tutaj kilka kapliczek, oraz kilkanaście krzyży i figur przydrożnych, z przełomu XIX i XX w. Dawny folwark Potockich znajduje się w północno-wschodniej części wsi, zabudowa mieszkanie oficjalisty, spichlerz, owczarnia, stodoła, czworak i lodownia pochodzą z przełomu XVIII i XIX w. Na terenie gminy znajduje się Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu stanowiący pozostałość Puszczy Sandomierskiej. Na jego terenie znajduje się rezerwat torfowiskowy „Suchy Ług” oraz uroczysko „Kudłacz”.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

Dokonano analizy szans i zagrożeń (poprzez wskazanie mocnych słabych stron) wynikającej z oceny stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony oraz realizowanej przez gminę polityk rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego. Dokonana analiza ma pomóc w określeniu podstawowych priorytetów gminnego programu opieki nad zabytkami.

Mocne strony:

- występowanie na terenie gminy cennych obiektów historyczno-kulturowych;
- wolne, atrakcyjne tereny do inwestowania w bazę turystyczno-noclegową;
- istnienie na terenie gminy placówek kulturalnych i oświatowych;
- atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny dla rozwoju turystyki.

Szanse:

- rewitalizacja wybranych miejsc na terenie gminy;
- odbudowa obiektów zabytkowych;
- świadomość bogatej historii o znaczeniu regionalnym;
- uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w dokumentach programowych gminy;
- uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym;
- zmiana świadomości społecznej w wyniku rozwoju edukacyjnej funkcji środowiska kulturowego;
- budzenie świadomości kulturowo-historycznej i ekologicznej mieszkańców;
- udział funduszy prywatnych w pracach związanych z ochroną zabytków;
- finansowanie ze środków gminnych prac konserwatorskich;
- możliwości pozyskiwania środków dla regionalnych programów ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;
- udostępnianie obiektów atrakcyjnych turystycznie.

Słabe strony:

- słaby stan techniczny obiektów zabytkowych;
- brak archeologicznych i historyczno-architektonicznych programów badawczych;
- niewystarczająca informacja turystyczna;
- nierównomierny układ przestrzenny;

Zagrożenia:

- degradacja zabytków;

- niski poziom świadomości społecznej odnośnie walorów obiektów zabytkowych i ich znaczenia dla rozwoju gminy;
- utrata wartości przestrzennych i kulturowych zabudowy w przypadku zaniechania działań naprawczych, co spowodowałoby zmniejszenie atrakcyjności turystycznej gminy;
- wzrost kosztów renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych;
- konieczność poniesienia dużych nakładów na rewitalizację obiektów zabytkowych;
- brak środków publicznych na rewitalizację;
- brak potencjalnych inwestorów;
- brak dostatecznego oznakowania zabytków;
- brak udostępniania miejsc atrakcyjnych i obiektów zabytkowych.

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Program opieki nad zabytkami gminy Leżajsk jest wyznacznikiem działań w kierunku ochrony dóbr kultury w okresie czterech lat od podjęcia przez Radę Gminy uchwały w sprawie jego przyjęcia. Program powinien tworzyć obszar działań prorozwojowych, który będzie miał na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego decydującego w znacznym stopniu o zasobach i walorach gminy. Zgodnie z tym polityka gminy powinna w dużym stopniu wykorzystywać możliwości, jakie niosą zasoby środowiska kulturowego. Warunkiem niezbędnym do realizacji celów i zadań zapisanych w programie jest zespolenie oraz koordynacja form i metod ochrony dziedzictwa kulturowego.

7.1. Priorytety programu opieki

Uwzględniając cele wymienione w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określono priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami sformułowane w perspektywie wieloletniej:

Priorytet I: BADANIE I DOKUMENTACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ PROMOCJA I EDUKACJA SŁUŻĄCA BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI GMINY

Priorytet II: REWALORYZACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO JAKO ELEMENT ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY

Priorytet III: OCHRONA I ŚWIADOME KSZTAŁTOWANIE KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

7.2. Kierunki działań programu opieki

Dla realizacji wyznaczonych priorytetów określa się długofalowe kierunki działań:

Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy.

Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.

Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej.

7.3. Zadania programu opieki

Głównym celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest dążenie do poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego z zachowaniem krajobrazu kulturowego gminy oraz podwyższenie świadomości społecznej mieszkańców i właścicieli zabytkowych obiektów. Posłużą temu poniższe zadania:

Wykonywanie zamierzonych działań samorządowych związanych z ochroną i opieką nad zabytkami;

Wykorzystywanie w pełni zasobów kulturowych gminy Leżajsk jako czynnika rozwojowego;

Wprowadzenie oznakowania obiektów zabytkowych, jak również określenie zasad ich udostępniania dla ogółu (w przypadku obiektów znajdujących się w rękach prywatnych);

Łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznymi założeniami architektonicznymi, zachowanie i odtwarzanie dawnych układów i funkcji terenów zielonych w ich pierwotnym kształcie wraz z infrastrukturą;

Prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarki nieruchomościami mających na celu powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania;

Pozyskiwanie zewnętrznych środków na poprawę i odbudowę publicznej przestrzeni znajdującej się w sąsiedztwie zabytków;

Wspieranie projektów, które związane są ochroną zabytków i opieką nad nimi;

Popularyzowanie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych wiedzy na temat wytycznych konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej oraz możliwości pozyskiwania środków finansowych na remonty, modernizację, konserwację, itp.;

Promowanie ochrony zabytków jako wartości kształtującej lokalną tożsamość i tradycję.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez działania władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty mające do czynienia z obiektami zabytkowymi, tak by wywołać ich pożądane zachowanie prowadzące do realizacji zamierzonych celów.

Zakłada się, że zadania określone w programie będą realizowane w wyniku następujących działań:

1) Prawne

- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagadnień ochrony zabytków,

- wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów, które powinny być objęte ochroną konserwatorską;

2) Finansowe

- dotacje na podstawie uchwały Rady Gminy Leżajsk w sprawie określenia zasad postępowania o udzielanie i rozliczenie dotacji z budżetu Gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków;

- dofinansowania dla zabytków o szczególnym znaczeniu dla ziemi leżajskiej;

- programy uwzględniające finansowanie z funduszy Unii Europejskiej.

3) Koordynacji

- realizacja projektów i programów regionalnych;

4) Społeczne

- edukacja kulturowa;

- informacja;

- współpraca;

- współdziałanie z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych, przedstawicielami kościołów, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami regionalnymi, ośrodkami naukowymi.

5) Kontrolne

- aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków.

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Monitoring działań dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu Ochrony Zabytków stanowi podstawę oceny uzyskanych efektów oraz formułowania ewentualnych wytycznych i propozycji zmian dla kolejnych edycji programu.

Proces monitorowania polega na przyglądaniu się zmianom, jakie zachodzą w wyniku realizacji danych zadań, na analizie zebranych danych i opracowaniu stosownych raportów oraz podejmowaniu inicjatyw warunkujących ich pozytywną realizację. Wskazane jest także rejestrowanie wszelkich uwag i pomysłów zgłaszanych podczas realizacji programu, poprzez uczestników poszczególnych projektów.

Zgodnie z art. 88 ust.5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) Wójt sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Gminy, a następnie przesyła Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, który wykorzysta je przy opracowywaniu aktualizacji i oceny realizacji wojewódzkiego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przykładowe kryteria, które mogą być zastosowane do oceny realizacji zadań programu:

W ramach priorytetu I: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości gminy :

- Potwierdzenie udostępnienia bazy informacji na temat dziedzictwa kulturowego gminy
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy, dotyczących problematyki ochrony środowiska kulturowego oraz liczba uczestników tych wydarzeń
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (ulotek, folderów promocyjnych, etc.)
- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego, etc.)
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych etc.
- Dokonanie okresowej oceny aktualności gminnej ewidencji zabytków
- Określenie efektów i ilości kontroli sprawdzających stan utrzymania i użytkowania obiektów objętych ochroną konserwatorską
- Potwierdzenie opracowania szkolnych i przedszkolnych programów edukacyjnych
- Inne

W ramach priorytetu II: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy :

- Poziom wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom
- Liczba podjętych remontów obiektów zabytkowych
- Inne

W ramach priorytetu III: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego :

- Liczba wykonanych / uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustanawiających ochronę obiektów z gminnej ewidencji zabytków
- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obiektów i zespołów zabytkowych
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników Urzędu Gminy biorących udział w szkolenia dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego
- Inne.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU

Obowiązek dbania o stan zabytków ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na właścicieli i posiadaczy zabytków. Wsparciem dla zadań z zakresu ochrony zabytków są zewnętrzne źródła dofinansowania udzielane zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

1) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe”;

2) Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków – dotacje przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków na podstawie wniosków złożonych przez właścicieli, posiadaczy lub użytkowników zabytków;

3) Samorząd Województwa Podkarpackiego – budżet województwa przewiduje środki na pomoc finansową ukierunkowaną na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Są to dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych zarówno jednostkom sektora finansów publicznych jak również pozostałym jednostkom.

4) Ponadto istnieją możliwości zdobywania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na zadania inwestycyjne i społeczne do współfinansowania z funduszy krajowych i zagranicznych Unii Europejskiej.

W/w źródła finansowania są wskazówką dla użytkowników obiektów zabytkowych i przedstawicieli władz samorządowych, w jakich instytucjach można pozyskiwać środki na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Zgodnie z przywoływaną już wielokrotnie Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, główny obowiązek dbania o stan zabytków, a tym samym ponoszenia nakładów na prace konserwatorskie, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych. Na każdym właścicielu i posiadaczu zabytku spoczywają obowiązki, określone w art. 5 powyższej ustawy, wynikające z zasad sprawowania opieki nad zabytkami. W art. 28 wskazano również dodatkowe obowiązki właścicieli i posiadaczy zabytków wpisanych do rejestru zabytków. Na mocy art. 29 ust. 1 na wszystkich właścicielach i posiadaczach zabytków oraz przedmiotów o cechach zabytkowych spoczywa obowiązek udostępniania ich organom ochrony zabytków w celu przeprowadzenia badań. W ustawie z 2003 r. utrzymano także obowiązującą dotychczas zasadę, że obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie i finansowanie wspomnianych prac i robót jest zadaniem własnym (art. 71 ust.2). W corocznie uchwalanych budżetach Gminy Leżajsk uwzględniane są wydatki na ochronę dziedzictwa kulturowego.

Program wdrażany będzie przez Wójta Gminy Leżajsk. Wdrażanie odbywać się będzie przy współpracy referatów Urzędu Gminy, jednostek budżetowych gminy, Urzędu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli obiektów zabytkowych, organizacji pozarządowych, instytucji, dla których opieka nad zabytkami jest działalnością statutową, osób fizycznych i prawnych.

12. ANEKSY

Tab. 1. Wykaz obiektów nieruchomości z terenu gminy Leżajsk wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Nr decyzji	Data wpisu do rejestru
1.	Brzoza Królewska	aleja modrzewiowa		15-2P	23.10.1948
2.	Brzoza Królewska	stodoła w zagrodzie nr 204 (nie istnieje)	poł. XIX w.	787	15.10.1974
3.	Dębno	dawny cmentarz greko-katolicki	2 poł. XIX w.	A-269	23.05.2008
4.	Giedlarowa	kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła	1909-12	A-4	22.06.1999
5.	Piskorowice - Mołynie	leśniczówka	XVIII/XIX w.	969	4.06.1976
6.	Wierzawice	spichlerz dworski	1 poł. XVIII w.	1244	7.11.1991

Tab. 2**Wykaz obiektów wpisanych do „Gminnej Ewidencji Zabytków”**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr	Lokalizacja	Nr ewid. działki	Własność	Datowanie	Rejestr zabytków
1.	Biedaczów	Kapliczka		przy drodze	1282	prywatna	1872 lub po 1915	
2.	Biedaczów	Kapliczka		przy drodze	1147	prywatna	1872	
3.	Biedaczów	Kapliczka		przy drodze	98	prywatna	1897	
4.	Biedaczów	Przedszkole	72		1265/1	komunalna	1933	
5.	Biedaczów	Dom	65		1109/2	prywatna	1937	
6.	Biedaczów	Stodoła	79		1145	prywatna	1909	
7.	Biedaczów	Dom	115		1222	prywatna	l. 20-te XX w.	
8.	Biedaczów	Dom	116		1224	prywatna	1922	
9.	Biedaczów	Dom	123		1237	prywatna	1938	
10.	Biedaczów	Dom	128		1245/7	prywatna	1944	
11.	Brzóza Królewska	Układ przestrzenny wsi				nieustalona	pocz. XVII - XIX w.	
12.	Brzóza Królewska	Zespół Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela Kościół Parafialny			3329	wyznaniowa	1908 - 1914	
13.	Brzóza Królewska	Dzwonnica			3329	wyznaniowa	1917	
14.	Brzóza Królewska	Kapliczka			5139	prywatna	pocz. XX w.	
15.	Brzóza Królewska	Kapliczka		przy drodze gminnej	1927	komunalna	druga poł. XIX w.	
16.	Brzóza Królewska	Kapliczka			3710/1	prywatna	1877	
17.	Brzóza Królewska	Kapliczka		przy drodze Hucisko - Leżajsk	308	nieustalona	1835	
18.	Brzóza Królewska	Kapliczka		obok numeru 1127	689/2	nieustalona	l.30-te XXw.	
19.	Brzóza Królewska	Kapliczka myśliwska Potockich		Nadleśnictwo Leżajsk	6485	państwowa	1923	
20.	Brzóza Królewska	Park			6485	państwowa	XIX w.	
21.	Brzóza Królewska	Staw			6485	państwowa	XIX w.	
22.	Brzóza Królewska	Altana			6485	państwowa	1923	
23.	Brzóza Królewska	Kamień		Przy kapliczce leśnej Potockich	6485	państwowa	1923	
24.	Brzóza Królewska	Zagroda - dom	999		2586	prywatna	1906	
25.	Brzóza Królewska	Dom	896		2326	prywatna	1890	
26.	Dębno	Układ przestrzenny wsi				inna	1397 - XIX w.	
27.	Dębno	Zespół cerkwi greko - katolickiej (obecnie kościół)			780	wyznaniowa	1864-1871	
28.	Dębno	Dzwonnica		przy kościele parafialnym	780	wyznaniowa	1871	
29.	Dębno	Plebania	197		1431	wyznaniowa	1910	
30.	Dębno	Dom zakonny	258		1049	wyznaniowa	przed 1939	

31.	Dębno	Kapliczka		przy drodze krajowej 77	1035	inna	k. XIX w.	
32.	Dębno	Kapliczka		przy drodze krajowej nr 77	1534	inna	k. XIX w.	
33.	Dębno	Kapliczka			1375/1	inna	k. XIX w.	
34.	Dębno	Dom	163		764	prywatna	ok. 1880, 1962	
35.	Dębno	Dom	172		775	prywatna	ok. 1920	
36.	Dębno	Dom	183		1416	prywatna	ok. 1925	
37.	Dębno	Dom	186		1421	prywatna	XIX/XX w.	
38.	Dębno	Dom z oborą	254		1765	prywatna	1886	
39.	Giedlarowa	Układ przestrzenny wsi				inna	przed 1433 - XIX w.	
40.	Giedlarowa	Zespół kościoła parafialnego p. w. św. Michała - Kościół parafialny			2871	wyznaniowa	1909 - 1912	A - 4 z dnia 22.06.1999 r.
41.	Giedlarowa	Plebania			2870	wyznaniowa	k. XIX w.	
42.	Giedlarowa	Organistówka			2870	wyznaniowa	1923	
43.	Giedlarowa	Starodrzewie		przy kościele parafialnym	2871	wyznaniowa	XIX/XX w.	
44.	Giedlarowa	Kapliczka			3217	prywatna	k. XIX w.	
45.	Giedlarowa	Kapliczka			3449/1	prywatna	1878	
46.	Giedlarowa	Kapliczka			1218/1	prywatna	1874	
47.	Giedlarowa	Kuźnia	295		3355	prywatna	1934	
48.	Giedlarowa	Dom	358		1175	inna	1924	
49.	Giedlarowa	Dom	602		4940/1	prywatna	1930	
50.	Giedlarowa	Zagroda - dom	604		4944/1	prywatna	1918	
51.	Giedlarowa	Stodoła	604		4944/2	prywatna	1918	
52.	Giedlarowa	Dom	712		5817	prywatna	I. 30 - te XX w.	
53.	Giedlarowa	Stodoła	741		5852	prywatna	1909	
54.	Gwizdów	Kapliczka			608	prywatna	XIX/XX w.	
55.	Gwizdów	Dom	55		184/1	prywatna	1910, 1936	
56.	Gwizdów	Dom	76		99	prywatna	1864, 1949	
57.	Hucisko	Zespół Kaplicy Kaplica			1029	wyznaniowa	1880	
58.	Hucisko	Dzwonnica			1029	wyznaniowa	1880	
59.	Hucisko	Dom	236		550	prywatna	1885, 1927	
60.	Piskorowice	Kaplica cmentarna			630/1	komunalna	pocz. XX w.	
61.	Piskorowice	Plebania			456	komunalna	ok. poł. XIX w.	
62.	Piskorowice	Plebania	123		486	wyznaniowa	1929	
63.	Piskorowice	Szkoła			429/3	komunalna	przed 1914	
64.	Piskorowice	Leśniczówka	294		1896	prywatna	1915	
65.	Piskorowice	Zespół Dworski - DWÓR			491/2	państwowa	2 poł. XIX w.	A - 969 z dn. 4.06.1976 r.
66.	Piskorowice	Zespół Dworski - Wozownia ze stajnią			491/2	państwowa	ok. poł. XIX w.	
67.	Piskorowice	Pozostałości parku			491/2	państwowa	2 poł. XIX w.	
68.	Piskorowice	Kuźnia	172		1535	prywatna	pocz. XX w.	
69.	Przychojec	Układ przestrzenny wsi				inna	XV(?) - XIX w.	
70.	Przychojec	Kapliczka			1243	prywatna	2 poł. XIX w.	
71.	Przychojec	Szkoła			1349	komunalna	1906	
72.	Przychojec	Dom	104		1205	prywatna	1890	

73.	Stare Miasto	Układ urbanistyczny				inna	1397 - 1524, XVI - XIX w.	
74.	Stare Miasto	Zespół Cerkwi Gr.- Kat. p. w. św. Mikołaja Kościół rzymsko - katolicki p. w. św. Andrzeja Boboli			1314	wyznaniowa	1913 - 1916	
75.	Stare Miasto	Plebania	70		1326	wyznaniowa	1865	
76.	Stare Miasto	Kapliczka			1217	prywatna	1865	
77.	Stare Miasto	Zagroda - dom	306		879	prywatna	1885	
78.	Stare Miasto	Dom	10		2008	prywatna	1850, 1965	
79.	Stare Miasto	Dom	107		1331	prywatna	ok.. 1880	
80.	Stare Miasto	Dom	132		1192	prywatna	ok. 1870	
81.	Stare Miasto	Dom	189		1409/6	prywatna	ok. 1935	
82.	Stare Miasto	Dom	246		1299	prywatna	ok.. 1902, 1950	
83.	Stare Miasto	Dom	304		880/1	prywatna	1905	
84.	Wierzawice	Układ przestrzenny wsi				inna	1 poł. XIV - XIX w.	
85.	Wierzawice	Kapliczka			399	prywatna	ok. poł. XIX w.	
86.	Wierzawice	Kapliczka „ na szpitalnym"			749	państwowa	ok. 1865	
87.	Wierzawice	Zespół Folwarczny - czworaki	693		3006	prywatna	1840	
88.	Wierzawice	Dom oficjalisty	690		2859/2	prywatna	1840	
89.	Wierzawice	Owczarnia			2861	prywatna	1838	
90.	Wierzawice	Spichlerz	694		2856	prywatna	1 poł. XVIII w. (?)	A - 1244 z dnia 7.11.1991 r.
91.	Wierzawice	Figura Św. Antoniego	694		2856	prywatna	XVIII - XIX w.	
92.	Wierzawice	Aleja Lipowa			2686, 2887,2658	państwowa	ok. Poł. XIX w.	
93.	Wierzawice	Dom	24		3211/2	prywatna	1906	
94.	Wierzawice	Dom	46		3264	prywatna	4 ćw. XIX w.	
95.	Wierzawice	Dom	195		199	prywatna	1928	
96.	Wierzawice	Dom	316		390	prywatna	1803, 1938	
97.	Wierzawice	Dom	434		1056	prywatna	1850, 1933	
98.	Wierzawice	Dom	435		1055	prywatna	1850, 1950	
99.	Wierzawice	Dom	482		1133	prywatna	ok. 1893	